

השיעור הגדול בעולם שנת הלימודים תשע"ח

מערך שיעורים
לכיתות א'-ב'

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

תוכן עניינים

עמוד	נושא
3-4	מבוא למורה
5	מערך השיעורים
6-8	שיעור 1 – לכל אחד אחד יש זהות ושם
9-10	שיעור 2 – הזכות להשתתפות בתהליכי קבלת החלטות
11-13	שיעור 3 – זכותי שלא יעליבו אותי
14-15	סיכום והכנת תוצרים
16	חומרי ועיון למידה נוספים
17	נספח 1 – טבלת ממשקים בין יעד האו"ם, יעדי משרד החינוך – מתנ"ה, והאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה
18	נספח 2 – נוסח מלא של יעד 16
19	נספח 3 – טופס אישור פרסום תוצרים

מבוא למורה

מה הם היעדים הבינלאומיים של האו"ם

היעדים הבינלאומיים הם סדרה של 17 יעדים שהאו"ם החליט כי חשוב שכל בני האדם יעבדו ויפעלו להשיג אותם יחד באמצעות מערכת החינוך - עד שנת 2030.

כל פעילות להשגת היעדים האלה תביא למימוש של שלושה נושאים מהותיים וחשובים עבור כל בני האדם, עבור כולנו – נוכל לנסות לסיים מצבים בהם אנשים חיים בעוני ומצוקה קיצוניים, נוכל להפחית חוסר שוויון בין בני אדם, נוכל להגן על כדור הארץ. אם נצליח לפעול למען שלושת הדברים האלה נתקדם לעבר עולם טוב יותר עבור כל בני האדם למבוגרים, לצעירים ובמיוחד לילדים המתחנכים איתנו.

מהו השיעור הגדול בעולם?

השיעור הגדול בעולם פותח במטרה להציג בפני ילדים ונוער בכל העולם את יעדי ההתפתחות שהאו"ם הציב לעצמו לשנת 2030.

מתי מתקיים מערך הלמידה?

מערך הלמידה במסגרת "השיעור הגדול בעולם" מתקיים בין התאריכים
25.9.2017 – 14.9.2017

בשנת תשע"ח נתמקד בשיעור הגדול בישראל ביעד 16.

מטרות יעד זה יופיעו בהמשך בהלימה לאמנות שמדינת ישראל התחייבה לקיימן. משרד החינוך יעביר למינהלת התוכנית באו"ם ולוועדת זכויות הילד באו"ם דיווח על היקף המשתתפים בשיעור הגדול במערכת החינוך בישראל, ודוגמאות מתוך העשייה בבתי הספר.

” יעד 16 – גישה שווה לצדק, למידע ולאחריות אזרחית

מטרות:

1. וידוא כי לכל הילדים יש תרבות וזהות משלהם ובבגרותם תעודת זהות.
2. וידוא כי הממשלות מתייעצות עם התושבים, ומקבלות החלטות תוך התחשבות בילדים ומבוגרים. לדוגמה: יש להתייעץ בילדים ואנשים צעירים לפני חתימה על חוקים המשפיעים עליהם ונוגעים להם.
3. ביטול התעללות וניצול כנגד ילדים.

(לנוסח מלא של יעד 16 ראו נספח 2 – עמוד 18)

דברי הסבר בשפות שונות

להרחבה בשפה העברית:

<http://edu.gov.il/special/TheWorldsLargestLesson/international-project/Pages/un.aspx>

דברי הסבר בערבית לשיעור הגדול בעולם

<https://vimeo.com/175801219>

דברי הסבר באנגלית לשיעור הגדול בעולם

<https://vimeo.com/144354623>

<https://vimeo.com/178872222>

להרחבה בשפה האנגלית:

<https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

מערך שיעורים לכיתות א'-ב'

זמן: כ- 2-4 שיעורים

מבנה הפעילות:

שיעור	דרכי הוראה למידה	פירוט
שיעור 1	סרטונים, ציור, שיח	לכל אחד יש זהות ושם
שיעור 2	משחק חוויתי, שיח	הזכות להשתתפות בתהליכי קבלת החלטות
שיעור 3	שיר, שיח עמיתים	זכותי לכבוד, זכותי שלא יעליבו אותי
סיכום והכנת תוצרים	הכנת קליפ, סלוגן, כרזה, ספרון, תוצר דיגיטלי	משימת סיכום, הנחיות להעברת תוצרים, דוגמאות לתוצרים

מהלך הפעילות:

הסבר על היעדים ועל הפעילות

למורה – בתחילת הפעילות יש להסביר לתלמידים מה הם יעדי האו"ם ומהי יוזמת "השיעור הגדול בעולם". חומר רקע מצורף בעמודים 3-7 לעיל.

שיעור 1 – לכל אחד יש זהות ושם

אחת ממטרות יעד 16 היא לוודא כי זהותם של כל הילדים נשמרת לרבות שם, תרבותם ואפיוני זהות נוספים שלהם. בחברה מרובת זהויות מימוש מטרה זו היא אתגר עבור כל השותפים – צעירים ומבוגרים. בשיעור נעסוק בחשיבות השם כמרכיב מרכזי בזהות, ובאחריות למימוש הזכות לשם של כל ילדה וילד.

מטרות

1. בירור חשיבות השם כחלק מהותי במכלול הזהות של הילד.
2. למידה של הזכות של ילדים לתחושת זהות אישית וחברתית, לרבות מנהגי תרבות, על פי האמנה הבינלאומית לזכויות הילד

מערך הפעילות

1. בספר בראשית מתואר כי החיות נבראו ביום השישי והאדם קרא להם בשמות.
2. נסו לדמיין שאתם נמצאים במעמד מתן השמות לחיות. והשיבו על השאלות הבאות –

- א. כיצד לדעתכם החליט אדם על השמות של החיות?
- ב. ביחרו שם של חיה ונסו לשער למה נקראה בשם זה?
- ג. למה חשוב לתת שמות?
- ד. מה מטרתו של השם?
- ה. האם ניתן לפי שם לדעת מי אנחנו?
- ו. אילו שמות יש לנו בנוסף לשם שהורינו נותנים לנו (שמות כינוי, שמות חיבה)?

3. המורה תציג את החיפושית פרת משה רבנו כדוגמה, ותשאל את התלמידים האם לדעתם החיפושית מרוצה משמה? למה קיבלה שם כזה? האם אפשר היה לתת לה שם אחר? חשוב להציג תמונה של החיפושית, ולהיעזר במאפייניה כדי לחשוב על השם או על שם אחר.

השיר על פרת משה רבנו מאת אפרים סידון

<http://apps.beitberl.ac.il/almog/attachments/fc1b82f6-2a0b-4cd9-835f-df9b120d022d.htm>

4. המורה תצפה עם התלמידים בסרטון הבא –

<https://www.youtube.com/watch?v=QafB-Lw8A7w>

א. המורה תעצור לאחר 40 שניות ותשאל את התלמידים – מה שאל הנשיא את הילדים (שאל לשמותיהם)? למה לדעתכם חשוב היה לנשיא להכיר את שמות הילדים? מה ניתן ללמוד על הילדים מהשמות שלהם?

ב. המורה תמשיך להקרין את הסרטון עד סופו. היא תברר עם הילדים – מה המסר שהנשיא מנסה להעביר לילדים לגבי הקשר בין המראה של אנשים לבין הזהות והתרבות שלהם? מה ניתן ללמוד מהתשובות של הילדים על הקשר שאנחנו עושים בין מראה וזהות? האם קרה לכם שפגשתם ילד/ה חדשים שהגיעו לכיתה או לגן ורק לפי האופן בו הוא נראה או לפי השם שלו חשבתם עליו דברים מסוימים כמו מאיפה הוא מגיע, מי המשפחה שלו, מה האופי שלו, מה הוא אוהב לאכול או במה הוא אוהב לשחק? האם צדקתם בהנחות שלכם?

5. המורה תציג בפני הילדים את הזכות לזהות ושם – "לכל ילד וילדה הנולדים תשמר הזכות להיקרא בשם ולקבל אזרחות, ככל שהדבר יתאפשר, בהתאם לחוק" (סעיף 7 באמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה). **למה חשוב שלילדים תהיה זכות להיקרא בשם?**

ניתן לצפות בסרט המצורף העוסק בזכות של כל ילד לזהות –

<https://www.youtube.com/watch?v=LK5a-DYzBWk&list=PL63E6C344D807C536>

לאחר הצפייה בסרט חשוב לשוחח עם הילדים –
מה ניתן ללמוד מהסרט על הזהות של ילדים?
מדוע הילד ניסה להסתיר את זהותו ולצבוע עצמו?
מה קרה בסוף הסרט ומה ניתן ללמוד ממנו?
מהי האחריות שמוטלת על כל אחד מאיתנו ביחס למי שזהותו ותרבותו שונים משלנו?

פעילות יצירתית

1. כל אחד מהתלמידים יבחר חיה, ויחשוב על שמה. הוא יצטרך לומר האם לדעתו החיה מרוצה מהשם, ואם לא לנסות למצוא לה שם חלופי.
2. כל אחד מהתלמידים יתבקש לרשום את שמו על דף גדול ולצייר ציורים מסביב לשם שמאפיינים אותו – מאכלים שאוהב, בעלי חיים, תחביבים, צבעים, משחקים ועוד.
3. במליאה תלמידים שירצו יציגו את היצירה שלה, ושאר התלמידים יוכלו לומר מה הם לומדים או היו רוצים להוסיף (תכונות חיוביות) על התלמיד שהציג.

סיכום

חובה על כולנו לכבד את מנהגי התרבות של כל אחד מאיתנו, את הזהות של האחר, ולאפשר לכל אחד לחיות באופן המתאים לו כל עוד הוא אינו פוגע באחרים סביבו.

שיעור 2 – הזכות להשתתפות בתהליכי קבלת החלטות

מטרות

1. התנסות בחוויה חברתית המזמנת השתתפות וקבלת החלטות משותפת בקבוצה.
2. בירור המשמעות של הזכות להשתתפות בתהליכי קבלת החלטות במצבים חברתיים.
3. הבנת האחריות האישית והאחריות החברתית הנדרשת בתהליכים של השתתפות בתהליכי קבלת החלטות

מהלך הפעילות

1. המורה תכין דגם של במנה המורכב מאבני לגו, קוביות, פלסטלינה או כל חומר זמין לבנייה. במקביל, עליה להכין את אותם חומרי בנייה בכמות שווה לפי מספר קבוצות שתפעלנה (סעיף 2).
2. המורה תחלק את הכיתה לקבוצות קטנות בנות 4-5 תלמידים.
3. כל קבוצה תקבל משימת בנייה. המשימות תהיינה זהות לכל הקבוצות.

משימה

עליכם לבנות יחד דגם של מבנה הדומה לזה שהמורה בנתה.
החליטו יחד את תבנו את הדגם.

4. לאחר ביצוע המשימה, כל קבוצה תשתף באופן בו נהגו חברי הקבוצה במהלך המשימה ומה כל אחד מחבריה הרגיש/ה במהלכה.

שאלות לדיון

1. האם כל חברי הקבוצה השתתפו במשימה, וקבלו יחד החלטות איך לבנות את המבנה?
2. איך התקבלו ההחלטות המשותפות?
3. האם היו תלמידים שלא השתתפו? מה היו הסיבות לאי השתתפות שלהם בהחלטות על הכנת המבנה ובנייתו?
4. במה חשוב לכם להיות שותפים בבית ספר - בשיעורים, בהפסקות, בטקסים ופעילויות?

5. מדוע חשוב שכולם יהיו שותפים בהחלטות ובפעילויות בזמן משחק, בזמן לימודים ובאירועים חברתיים?
5. מה ניתן לעשות כדי שכל הילדים יוכלו להיות שותפים?
6. מהי האחריות האישית של כל ילד/ה לכך שכולם ישתתפו בהחלטות ובפעילויות המתקיימות בבית הספר? מהי האחריות החברתית המשותפת של כל הילדים במצבים אלה?

למורה ולהדרכת הורים – השתתפות ילדים בקבלת החלטות

כן מדברים בארוחת ערב – סדרת מפגשים ברשת להורים

”תכנון חופשה משפחתית”

שיחה עם ד”ר בטי שרייבר שהתקיימה ב- 12.6.2017 בהרצאה להורים לקראת היציאה לחופשה.
מראינת: גב’ טובה בן ארי, מפקחת ארצית ליישום זכויות תלמידים

<https://www.youtube.com/watch?v=1TX9LQs-NbI>

שיעור 3 – זכותי שלא יעליבו אותי

מטרות

1. בירור משמעות הזכות לא להעליב ולא לפגוע בילד אחר.
2. הבנת האחריות האישית והאחריות החברתית המוטלת על כל ילד/ה להימנע מהעלבה או פגיעה.

מהלך הפעילות

”כשמישהו מעליב אותי”/יהודה אטלס

המורה תקרא את השיר בקריאה קולית.

”כשמישהו מעליב אותי” / יהודה אטלס

כְּשֶׁמִיִּשְׁהוּ מְעַלֵּיב אוֹתִי

אוֹ עוֹשֶׂה לִי מִשְׁהוּ רָע

תִּמְיֵד אֲנִי רוֹצֶה

לְתַקֵּעַ לוֹ בַּחֲזָרָה:

לְהַגִּיד עָלָיו מִשְׁהוּ חָכֵם וְאִיּוֹם

שְׁיִגְמֹר אוֹתוֹ תִּכְפֹּף עַל הַמָּקוֹם.

אָבֵל דְּוֹקָא אֲזוֹ, כְּשֶׁאֲנִי מִתְחַמֵּם,

הַמְלִים בּוֹרְחוֹת לִי וְאֲנִי מְגַמְגֵּם

וְרַק אֲחֵרֵי שֶׁהַפּוֹל כָּבֵר עוֹבֵר

פְּתָאוֹם אֲנִי יוֹדֵעַ מָה הִיִּיתִי אוֹמֵר.

בסיום קריאת השיר, המורה תזמין את התלמידים להבין יותר על מה מדבר הילד בשיר.

שאלות לשיח –

מה קרה לילד?

מה הוא מרגיש?

מה הוא רוצה לעשות?

מה קורה בסוף השיר?

האם השיר מזכיר לכם מצב או חוויה בהם הרגשתם כמו הילד בשיר?
תלמידים שמוכנים ישתפו בחוויה, ויתארו – איך הם הרגישו? מה הם חשבו? מה הם רצו לעשות? האם המחשבה על "להחזיר" הרגיעה אותם או שגרמה להם לכעוס יותר? בהמשך ניתן להציג לתלמידים תמונות של מצבים הדומים לאלו המתוארים בשיר. התלמידים יתבקשו לתאר את המצב, בעל פה או בכתב, ולהסביר מה הם היום עושים במקום הילד הנפגע?

כיצד עלינו להתמודד עם כעס או עלבון מצד ילדים אחרים?

מה האחריות המוטלת עלינו במצבים שבהם מעליבים או פוגעים בנו או אחרים?
מה כל אחד מאיתנו יכול לעשות על מנת להפסיק את הפגיעה מצד אחרים מבלי לפגוע בהם חזרה?

הצעות לפעילות

לכתוב את הדברים שעולים על הלוח ו/או להדביק תמונות מתאימות לדברי התלמידים. להמחזי את המצב המתואר – מה קדם לאירוע הפגיעה? כיצד ניתן היה להימנע ממנו? אילו דרכים לפיוס אפשריות במצב המתואר?
ניתן להכין לוח עם "שעון מצבים", לסובב מחוג ולתאר את המצב שהמחוג מורה עליו. המצבים יעסקו באירועים מחיי היום יום של ילדים בכיתה, בחצר המשחקים, בהפסקה, בפעילות בחוג אחר הצהריים וכו'.

סיכום

לעתים כשאנו נעלבים או נפגעים עולות בנו מחשבות "להחזיר" למי שפגע בנו כדי להרגיע את הכעס או העלבון שאנו חשים. עלינו לזכור כי יש לנו את הבחירה לעשות או לא לעשות גם אם אנו חושבים בצורה מסוימת. לחשוב מחשבות – מותר. לבצע מעשים פוגעים – אסור. הבחירה בידינו. האחריות בידינו למצוא דרכים נוספות כיצד להרגיע את עצמנו בעת פגיעה וכיצד ניתן להפסיק את הפגיעה עצמה.

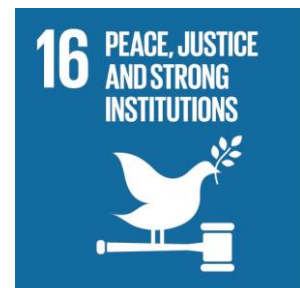
סיכום והכנת תוצרים

1. כל תלמיד/ה יתבקשו לכתוב מסקנה או תובנה אחת מרכזית מהפעילות במסגרת השיעור הגדול.
2. התלמידים יכינו תוצר מסכם לפעילות שמטרתו להעלות מודעות בארץ ו/או בעולם לאחד הנושאים המוגדרים ביעד 16. תוצרים אפשריים -
  - א. סלוגן תמציתי מעוצב (דוגמה בנספח 4)
  - ב. כרזה המשקפת מסקנות או תובנות מרכזיות
  - ג. ספר דיגיטלי הכולל תובנות, מסקנות, אמירות, תמונות וסרטונים
  - ד. קליפ קצר. לצורך הכנת הקליפ יש להקפיד לא לצלם פניהם של ילדים ובני נוער. ניתן להכין קליפ כרטיסיות כדוגמה המצורפת או קליפ בסגנון TED <https://www.youtube.com/watch?v=brQuDbVdUiI>
  - ה. הכנת משחק קהוט בנושאים ובזכויות שעלו בשיעור

לצפייה בתוצרי פעילות מהעולם בהתייחס ליעד 16 –

<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/global-goals/peace-and-justice>

הצעה לסלוגן (ניתן להצטלם איתו ולהעביר את התמונות לדף הפייסבוק)

בעולם טוב יותר (In a Better World).....

הנחיות להעברת תוצרים:

1. תוצרי התלמידים יועלו על ידי המורים בתי הספר לדף אירוע בפייסבוק משרד החינוך –
https://www.facebook.com/events/424530711274440/?active_tab=about
2. תוצרים נבחרים יועלו בהמשך לאתר יוניסף.
3. יש להקפיד בשמירת זכויות יוצרים בתוצרים הנשלחים (תמונות, קטעי מוסיקה, צילומים).
למידע והנחיות נוספות בענן החינוכי:
http://sites.education.gov.il/cloud/home/Digital_Content/Pages/copyrights.aspx
4. יש לוודא כי כל ההורים של התלמידים הנוגעים בדבר חתמו על אישור העלאת תוצרים למרחב הדיגיטלי.
5. בתוצרים הנשלחים ניתן לציין את שם בית הספר ושמות הכיתות. רצוי להימנע מהוספת שמות תלמידים באופן מפורש. **כותר היצירה יש לכתוב בשתי שפות, אחת מהן אנגלית.**
6. יש לשלוח את התוצרים בצירוף טופס אישור פרסום של בית הספר (נספח 3). תוצר ללא טופס אישור פרסום יוסר מדף הפייסבוק.
7. **את התוצרים יש להעלות עד 3.10.17**

חומרי עיון ולמידה נוספים:

האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה בתרגום משרד המשפטים

כרזות אמנת האו"ם לזכויות ילדים בשפה ידידותית - מيثاق الأمم المتحدة لحقوق
الطفل حول اللغة المألوفة للأطفال

אתר זכויות התלמיד

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/UNITS/Zchuyot>

סרטוני אנימציה וסרטי ילדים

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Sratim/>

חומרי למידה – אגף א' לחינוך יסודי

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra/Tochniyot/Hvratiyot/TishmeruKoach.htm>

נספח 1 – טבלת ממשקים בין יעד האו"ם, יעדי משרד החינוך – מתנ"ה, והאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה

יעדי משרד החינוך	זכויות ילדים מתוך האמנה הבינלאומית	יעד האו"ם – יעד 16
<p>מטרה ב', יעד 4 טיפוח זהות וערכי מורשת ייחודיים בתוך מרחב חיים משותף בחברה הישראלית על גווניה, במדינה יהודית, דמוקרטית וציונית ברוח מגילת העצמאות יעדי מוסד חינוכי (יעדי חובה) – פיתוח וביסוס מעורבות חברתית פעילה והתפתחות אישית רגשית בתוך ביה"ס ומחוצה לו, שילוב בפעילות המוסד החינוכי ערכים חברתיים, יהודים, דמוקרטים והומניסטיים וערכי מורשת ייחודיים בהתאמה למאפייני כל מגזר</p> <p>מטרה ג', יעד 8 קידום חינוך איכותי בפריפריה הגיאוגרפית ובקרבת אוכלוסיות ייחודיות</p>	<p>סעיפים 12, 13</p> <p>סעיף 4 חוק לציון מידע בדבר השפעת חקיקה על זכויות הילד, התשס"ב-2002</p> <p>סעיפים 7, 8</p> <p>סעיפים 19, 32, 35, 36</p>	<p>מטרות:</p> <p>1. ווידוא כי הממשלות מתייעצות עם התושבים, ומקבלות החלטות תוך התחשבות בילדים ומבוגרים. לדוגמה: יש להתייעץ בילדים ואנשים צעירים לפני חתימה על חוקים המשפיעים עליהם ונוגעים להם</p> <p>2. ווידוא כי לכל הילדים יש תרבות וזהות משלהם ובבגרותם תעודת זהות</p> <p>3. ביטול התעללות וניצול כנגד ילדים</p>

נספח 2

יעד 16 – גישה שווה לצדק, למידע ולאחריות אזרחית

- ויודא כי לכל הילדים יש תרבות וזהות משלהם ובבגרותם תעודת זהות.
- ויודא כי הממשלות מתייעצות עם התושבים, ומקבלות החלטות תוך התחשבות בילדים ומבוגרים. לדוגמה: יש להתייעץ בילדים ואנשים צעירים לפני חתימה על חוקים המשפיעים עליהם ונוגעים להם.
- ויודא כי לכולם יש גישה שווה לצדק במדינה שלהם או ברמה הבינלאומית.
- ויודא כי לכל האנשים יש גישה חופשית למידע.
- סיום אלימות בעולם ומקרי מוות הנובעים מאלימות.
- ביטול התעללות, ניצול, סחר וכל צורות האלימות והעינויים כנגד ילדים.
- מאבק בפשע ובשחיתות מכל צורה.
- חיזוק מוסדות שנועדו למנוע אלימות, טרור ופשע.

נספח 3

טופס – אישור פרסום במרחב השיתופי באתר משרד החינוך ובאתר יוניסף

שם בית הספר _____

שם היישוב _____

שם מנהלת בית ספר _____

פרטים ליצירת קשר _____

מספר התלמידים והכיתות אשר בהן התקיימה הפעילות המוצעת (מידע זה ללא פירוט שמי יועבר לאו"ם על ידי יוניסף ישראל)

אישור פרסום

אנא חתמו על האישור הרצי"ב:

אני _____ מנהלת בית ספר _____ סמל מוסד _____ במחוז _____ מאשר/ת לפרסם תוצרים של פעילות שנעשתה בבית הספר במסגרת השיעור הגדול בעולם.

הריני לאשר כי נמצאים ברשותי אישורים של כל התלמידים היוצרים והוריהם לפרסום התוצרים שלהם על פי המפורט לעיל ובכפוף להנחיות חוזר מנכ"ל.

הריני לאשר כי ידוע לי שהפרסום ייעשה על ידי משרד החינוך ויוניסף תוך ציון שם בית הספר.

שם המנהלת/ת

חתימת מנהלת/ת

_____

_____